

1. Referentie

Referentie	Peeters, J. (2002). Mannen in de kinderopvang: noodzakelijke rolmodellen voor jonge vaders. In H. Van Crombrugge, D. Verstraeten, D. Mortelmans, J. Raphael-Leff, S. Vandewaerde, G. Van Hove, P. Verhaeghe, K. Verschueren, B. Van den Bergh, N. Van Ranst, V. Duindam, F. Deven, J. Peeters & M. Michiels. Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen (Eds.), <i>Vaders in soorten. Vaders in soorten en maten gewikt en gewogen</i> (pp. 233-248). Tielt: Lannoo.
Taal	Nederlands
ISBN	90-209-5047-9
Publicatievorm	Bijdrage in reader

2. Abstract

Actueel wordt van de 'nieuwe vader' verwacht dat hij dezelfde verantwoordelijkheid opneemt als de moeder. Ook bij de opvoeding en verzorging van jonge kinderen wordt een veel grotere betrokkenheid gevraagd. Om deze taak op te nemen heeft de (jong) vader nood aan mannelijke rolmodellen – ook in de kinderopvang, als rolmodel voor jonge vaders én voor de kinderen. Maar mannen in de kinderopvang zijn zeldzaam; ze vinden een baan in de kinderopvang blijkbaar niet aantrekkelijk. Het gebrek aan mannelijke rolmodellen in professionele voorzieningen vormt een hinderpaal voor de herverdeling van de zorgtaken binnen de jonge gezinnen.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Diversiteit, gezin, kinderopvang
Trefwoord(en)	Gender, kansenongelijkheid, rollenpatroon

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Jan Peeters Expertisecentrum opvoeding en kinderopvang VBJK Raas Van Gaverestraat 67a 9000 Gent Tel: 09 / 232 47 35 Fax: 09 / 232 47 50 info@vbjk.be www.vbjk.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	- Welke factoren zorgen voor het beperkte aantal mannen in de kinderopvang? - Hoe kunnen mannen een evenwaardige rol opnemen in de opvoeding van jonge kinderen, als vader en als professionele kracht?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Literatuurstudie en een kwantitatief overzicht personeelscijfers in Vlaamse gesubsidieerde kinderopvang.
Onderzochte groep	/
Bereik	Internationaal

7. Resultaten

Recente cijfers	In Vlaanderen bestaat minder dan 1% van de medewerkers in de gesubsidieerde kinderopvang uit mannen. In de particuliere kinderopvang in Vlaanderen werkt 2,15% mannen. In totaal werkt in de gehele kinderopvang in Vlaanderen slechts 1,16% mannen.
Gender als verklaring	Het concept 'gender' kan verklaren waarom zo weinig mannen werkzaam zijn in de kinderopvang. Met gender worden de verschillende eigenschappen en vaardigheden bedoeld die door een cultuur aan mannen en vrouwen toegekend worden. Gender zou onbewust ingebed zijn in de voorzieningen voor jonge kinderen. Zorgen voor kinderen wordt beschouwd als vrouwenwerk. Kinderzorg is moederzorg, dit is de voornaamste oorzaak van het zeer beperkte aantal mannen in de kinderopvang.
Uitgaan van meervoudige identiteit	Om uitsluiting van mannen in de kinderopvang te vermijden, moet uitgegaan worden van een meervoudige identiteit. Kinderopvanginstellingen die op één identiteit (gender, cultuur of etniciteit) gebaseerd zijn, kunnen niet langer. Het genderthema is een complex probleem van identiteiten en relaties die voortdurend in twijfel moeten worden getrokken en zichtbaar moet worden gemaakt. Het moet het onderwerp zijn van dialoog en reflectie.
Regelgeving zorgt voor kentering	In 1992 werden de lidstaten van de Europese Unie in het kader van een gelijke-kansenbeleid aangespoord om maatregelen te nemen die de participatie van vaders en mannelijke medewerkers moeten verhogen. In Vlaanderen werd hiertoe een artikel uitgevaardigd waarin staat dat actieve pogingen ondernomen worden om zowel mannelijke als vrouwelijke, en zowel allochtone als autochtone begeleiders en leidinggevenden aan te trekken.
Concreet: 'project mannen in kinderopvang'	Door deze veranderde regelgeving kreeg het project 'mannen in de kinderopvang' een wettelijk kader. Een eerste doelstelling van het project is het opzetten van een campagne rond de beeldvorming van mannen en kinderopvang. Ten tweede wil het project bestaande opleidingen toegankelijker maken voor mannen: de handboeken werden gescreend op genderneutraliteit en er werd een vorming rond gender opgericht. Het project werd in november 2003 afgesloten met een conferentie rond het thema. Daarnaast is in Vlaanderen meer onderzoek nodig naar de manier waarop vaders (en niet alleen moeders) de verschillende vormen van kinderopvang ervaren.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

- Peeters, J. (1998). Het intercultureel maken van de werking van de kinderdagverblijven. In A. Somers & J. Peeters (Eds.), *Respect voor diversiteit in de kinderopvang*. Gent: VBJK.
- Peeters, J. (1999). Valoriseren van de opleidingen kinderopvang, een hefboom voor een gelijke kansenbeleid. *Vrouwenraad*, 3, 30-40.
- Peeters, J. (2001). Gebruikers met een zwakke stem: vaders en kinderen. *Gezinsbeleid in Vlaanderen*, jaargang 30, nr. 2.

9. Samenvatting

In dit artikel stelt Jan Peeters, onderzoeker aan het VBJK, het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind (Expertisecentrum opvoeding en kinderopvang), dat mannen in de kinderopvang noodzakelijke rolmodellen vormen voor jonge vaders. Van de 'nieuwe vader' wordt immers verwacht dat hij in de opvoeding en verzorging van het (jonge) kind dezelfde verantwoordelijkheid opneemt als de moeder.

In deze bijdrage wordt met een literatuurstudie en een bespreking van personeelsgegevens uit de Vlaamse kinderopvang gezocht naar verklaringen voor dit gebrek aan rolmodellen en hoe mannen, als vader maar ook als professionele kracht, een evenwaardige rol kunnen opnemen in de opvoeding van jonge kinderen.

Het geringe aantal mannelijke begeleiders in de kinderopvang kan verklaard worden door het concept 'gender'. Dit zijn de verschillende eigenschappen en vaardigheden die door een cultuur aan mannen en vrouwen toegekend worden. Gender zou ook in de voorzieningen voor jonge kinderen onbewust ingebed zijn: het zorgen voor kinderen wordt beschouwd als een typisch werk voor vrouwen, iets wat zij van nature doen. Dit gender-

mechanisme opereert op individueel en institutioneel niveau. Op individueel vlak brengen de medewerkers in de kinderopvang via hun eigen genderidentiteit specifieke meningen mee over de rol, taken en manieren van zijn van mannen en vrouwen in de specifieke context van het werk in de kinderopvang. Op het institutionele vlak heeft de gendercomponent zijn impact op de ontstaansgeschiedenis van de kinderopvang, op de wijze waarop de kinderopvang is georganiseerd. Gender heeft ook het overheidsbeleid en de pedagogische praktijk van de kinderopvang mee bepaald. Kinderopvang was (en is) daarom verengd tot moederzorg en dat is de voornaamste oorzaak van het zeer beperkt aantal mannen in de kinderopvang.

Naast de verklaring waarom zo weinig mannen terug te vinden zijn in de kinderopvang, gaat de onderzoeker ook op zoek naar mogelijke maatregelen om de kinderopvang gender-mixed te maken. In de eerste plaats zouden kinderopvanginstellingen moeten uitgaan van een meervoudige identiteit. Kinderopvanginstellingen die op één identiteit (gender, cultuur of etniciteit) gebaseerd zijn, kunnen niet langer. Niet alleen kinderopvanginstellingen, maar ook het beleid kan hier voor een kentering zorgen. Op Europees en Vlaams niveau bestaan hiertoe enkele artikels. Andere maatregelen vanuit het beleid, zoals een stijging van de lonen in de kinderdagverblijven en de wijziging van kinderverzorg(st)er in begeleid(st)er, kunnen mannen motiveren om in de kinderopvang aan de slag te gaan.

Tot slot wordt het project 'mannen in de kinderopvang' beschreven. Hierin werd gewerkt rond de beeldvorming van mannen in de kinderopvang en rond het toegankelijker maken van bestaande opleidingen voor mannen.

Natuurlijk zal het veel tijd vergen om hierin een merkbare kentering teweeg te brengen. In Vlaanderen moeten rond dit thema in de toekomst zeker nieuwe projecten opgezet worden. Verder is in Vlaanderen ook meer onderzoek nodig naar de manier waarop vaders (en niet alleen moeders) de verschillende vormen van kinderopvang ervaren.